

สภาพปัญหา

กระบวนการทางการเมืองนับ เป็นกลไกที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ที่จะทำให้แต่ละประเทศ มีระบบการปกครองที่เหมาะสม อันจะนำมาซึ่งความมีเสถียรภาพทางการเมืองและความมีเสถียรภาพ ในประการต่าง ๆ กิจกรรมที่นับ เป็นเครื่องมือสำคัญยิ่งที่จะทำให้กระบวนการทางการเมืองบรรลุ เป้าหมายดังกล่าวก็คือ การเลือกตั้ง ทั้งนี้เพราะการเลือกตั้ง เป็นการระดมความคิดเห็นเพื่อสร้าง ความชอบธรรมในการปกครอง เป็นกระบวนการที่ทำให้ได้มาซึ่งแนวนโยบายในการบริหาร ประเทศที่ผ่านการเลือกสรรมาจากประชาชน ดังนั้นบรรดาประเทศต่าง ๆ ในโลกไม่ว่าจะมีการ ปกครองในระบอบใด หรือลัทธิการเมืองใดต่างก็พยายามที่จะจัดให้มีการเลือกตั้งด้วยกันทั้งสิ้น¹

ในประเทศที่มีการปกครองแบบประชาธิปไตย การเลือกตั้งถือเป็นกระบวนการที่สำคัญ ที่สุดอย่างหนึ่ง เพราะการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนใน การปกครอง ซึ่งในปัจจุบันไม่สามารถที่จะให้ประชาชน เข้าไปมีส่วนร่วมในการปกครองได้โดย ตรงดังเช่นในอดีต เนื่องจากจำนวนประชากรที่เพิ่มมากขึ้น จึงได้หันมานิยมใช้ประชาธิปไตยทาง อ้อม โดยประชาชนเลือกตั้งผู้แทนเข้าไปทำหน้าที่แทนในสภา²

สำหรับการปกครองในประเทศไทยก็ได้เน้นการปกครองประชาธิปไตยแบบประชาชน มีส่วนร่วม เช่นกัน³ ซึ่งแนวความคิดเกี่ยวกับสิทธิในการออกเสียงเลือกตั้งนี้ได้เกิดมีมานานก่อน การเปลี่ยนแปลงการปกครองในปี พ.ศ. 2475 แต่ขณะนั้นยังไม่เป็นที่แพร่หลายในหมู่ผู้ปกครอง

¹ พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว, การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดขอนแก่น เขต 3 18 เมษายน 2526 เอกสารวิจัย (กรุงเทพมหานคร : เจ้าพระยาการพิมพ์, 2527), หน้า 3-7.

² Richard Rose, Electoral Behavior : A Comparative Handbook (New York : Free Press, 1974), p.3.

³ พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว, "กรอบการมองพฤติกรรมการเมือง", วารสารสังคมศาสตร์ ปีที่ 17 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มีนาคม 2523), หน้า 77.

และประชาชนมากนัก จนกระทั่งบุคคลคณะหนึ่งซึ่งเรียกตนเองว่า "คณะราษฎร" เข้ายึดอำนาจ การปกครองและเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชมาเป็นระบอบประชาธิปไตย โดยมีพระมหากษัตริย์อยู่ภายใต้กฎหมายรัฐธรรมนูญ และพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงพระราชทานรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม อันเป็นรัฐธรรมนูญฉบับแรกของประเทศไทย เมื่อวันที่ 10 ธันวาคม 2475¹

ประเทศไทยได้จัดให้มีการเลือกตั้งขึ้นเป็นครั้งแรกเมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน 2476 จนถึง ปัจจุบันไทยมีการเลือกตั้งทั่วไปด้วยกันทั้งสิ้น 13 ครั้ง ในการเลือกตั้งเหล่านั้น ปรากฏสถิติที่แสดง จำนวนผู้ไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งในอัตราที่ต่ำเสมอมา กล่าวคือมีผู้ไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียง เกินกว่าร้อยละ 50 ของผู้มีสิทธิออกเสียงลงคะแนนทั้งประเทศเพียง 2 ครั้งเท่านั้น คือ การเลือกตั้ง ทั่วไปครั้งที่ 7 เมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2500 แต่การเลือกตั้งทั่วไปครั้งนี้ ไม่อาจนับว่าเป็นสถิติ ที่ถูกต้องได้ เพราะถูกวิจารณ์ว่าเป็นการเลือกตั้งที่ไม่สุจริต² และการเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ 13 เมื่อวันที่ 18 เมษายน 2526 จึงอาจสรุปได้ว่า ในการเลือกตั้งที่ผ่านมา มีผู้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งเกิน กว่าครึ่งหนึ่งของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั้งประเทศเพียงครั้งเดียวเท่านั้น

¹ สมพงษ์ เกษมสิน และ จรูญ สุภาพ, ลัทธิการเมืองและเศรษฐกิจเปรียบเทียบ (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2520), หน้า 335.

² ดูรายละเอียดเพิ่มเติมในกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, รายงานวิเคราะห์ ผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน 10 กุมภาพันธ์ 2512, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น, 2517), หน้า 5.

ตารางที่ 1 ผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ครั้งที่	วัน เดือน ปี	วิธี	จำนวนผู้แทน	ผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง	ผู้ใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง	ร้อยละ	จังหวัดที่มีผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งมากที่สุด	ร้อยละ	จังหวัดที่มีผู้ใช้สิทธิเลือกตั้งน้อยที่สุด	ร้อยละ
1	15 พ.ย. 2476	ทางอ้อม	78	4,276,231	1,773,532	41.45	เพชรบุรี	78.82	แม่ฮ่องสอน	17.71
2	7 พ.ย. 2480	แบ่งเขต	91	6,123,239	2,462,535	40.22	นครนายก	80.50	แม่ฮ่องสอน	22.24
3	12 พ.ย. 2481	แบ่งเขต	91	6,310,172	2,210,332	35.03	นครนายก	67.36	ศรีสะเกษ	16.28
4	6 ม.ค. 2489	แบ่งเขต	96	6,431,827	2,091,827	32.52	บุรีรัมย์	54.65	สุพรรณบุรี	13.40
5	29 ม.ค. 2491	รวมเขต	99	7,176,891	2,117,464	29.50	ระนอง	58.69	สมุทรปราการ	15.88
6	26 ก.พ. 2495	รวมเขต	123	7,602,591	2,961,291	38.95	สระบุรี	77.78	พระนครศรีอยุธยา	23.30
7	26 ก.พ. 2500	รวมเขต	160	9,859,039	5,668,586	57.50	สระบุรี	93.30	สุพรรณบุรี	42.46
8	15 ธ.ค. 2500	รวมเขต	160	9,917,417	4,370,789	44.07	ระนอง	73.00	อุดรธานี	29.92
9	10 ก.พ. 2512	รวมเขต	219	14,820,180	7,265,832	49.16	ระนอง	73.95	พระนครศรีอยุธยา	34.66
10	26 ม.ค. 2518	ผสม	269	20,243,791	9,549,924	47.17	ภูเก็ต	67.88	เพชรบูรณ์	32.18
11	4 เม.ย. 2519	ผสม	279	20,623,480	9,072,629	43.99	นครพนม	63.53	เพชรบูรณ์	26.64
12	22 เม.ย. 2522	ผสม	301	21,283,790	9,344,045	43.90	ยโสธร	77.11	กรุงเทพฯ	22.56
13	18 เม.ย. 2526	ผสม	324	24,224,470	12,295,339	50.76	ยโสธร	79.62	กรุงเทพฯ	32.57

ที่มา : เอกสารของกองการเลือกตั้ง กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

จากสถิติแสดงผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เป็นที่น่าสังเกตว่าประชาชนในกรุงเทพมหานคร ซึ่งถือว่าเป็นประชาชนในเมืองหลวงที่มีทั้งระดับอาชีพ รายได้ การศึกษา และสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมสูงกว่าประชาชนที่อาศัยอยู่ในชนบท มีส่วนร่วมในทางการเมืองด้วยการไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งในระดับที่ต่ำกว่าประชาชนในท้องถิ่นชนบทโดยเสมอมา โดยเฉพาะการเลือกตั้ง 2 ครั้งสุดท้ายคือ การเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ 12 และการเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ 13 เมื่อวันที่ 22 เมษายน 2522 และวันที่ 18 เมษายน 2526 ตามลำดับนั้นยิ่งแสดงให้เห็นอย่างชัดเจน เพราะจังหวัดที่มีผู้ไปใช้สิทธิออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งน้อยที่สุดของประเทศคือ กรุงเทพมหานคร

ผลการเลือกตั้งแต่ละครั้งที่เกิดขึ้น สามารถกำหนดได้ทันทีว่า ใครหรือคนกลุ่มใด จะเป็นผู้ปกครอง¹ ดังนั้น ประเด็นหลักสำคัญหรือหัวใจของการเลือกตั้งจึงมักจะอยู่ที่ว่า "ใครเลือกใคร เมื่อไร และอย่างไร"² กล่าวคือ ใครบ้างที่ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง บุคคลที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมแตกต่างกันจะมีแบบแผนว่าจะเลือกใคร ด้วยเหตุผลอย่างไร และเมื่อใดมีความเหมือนกันหรือแตกต่างกันออกไป เช่นไร ทั้งนี้ ปัจจัยสำคัญอะไรบ้างที่เป็นตัวกำหนดแบบแผนเหล่านี้ ซึ่งความพยายามในการที่จะทำความเข้าใจในปัญหาเหล่านี้ ก็คือการให้ความสนใจศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง (voting behavior) นั้นเอง

ปัจจุบันได้มีผู้ให้ความสนใจทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของคนไทยมากขึ้น โดยอาศัยหลักการและแนวทฤษฎีซึ่งมีผู้ทำการศึกษาวิจัยกันไว้มากมายในประเทศตะวันตก มาเป็นกรอบแห่งการศึกษา ซึ่งผลจากการศึกษาวิจัยทั้งของนักวิชาการต่างประเทศและนักวิชาการไทยสามารถสรุปเป็นหลักการสำหรับใช้เปรียบเทียบศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของคนไทย หรือนำมาวิเคราะห์และคาดการณ์ได้ค่อนข้างแม่นยำว่าใครจะได้รับการเลือกตั้ง โดยคนกลุ่มใด และด้วยเหตุผลอันใด

¹James D. Barber, Citizen Politics : An Introduction to Political Behavior (Chicago : Markham Publishing, 1969), p.4.

²พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว, การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดขอนแก่น เขต 3 18 เมษายน 2526, หน้า 4.

ดังเช่นผลการศึกษาของนักรัฐศาสตร์ที่กำหนดเป็นหลักการไว้ว่า อัตราการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับการศึกษาและอาชีพ กล่าวคือ คนที่มีการศึกษาสูงยิ่งเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองสูง หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง ชั้นทางสังคม (social class) มีความสัมพันธ์กับลักษณะทางการเมืองของประชาชน¹

ผู้มีฐานะดี (รายได้สูง) ผู้ที่มีการศึกษา เป็นผู้สนใจไปใช้สิทธิ หรือสนใจมีส่วนร่วมในทางการเมืองมากที่สุด ในทางตรงข้าม ผู้ที่มีฐานะยากจนมีการศึกษาต่ำจะให้ความสนใจการลงคะแนนเลือกตั้งหรือมีส่วนร่วมในทางการเมืองต่ำที่สุด ส่วนในเรื่องของอายุจะมีความสำคัญรองลงมา กล่าวคือ ประชาชนที่มีอายุมากกว่า 45 ปี จะมีความสนใจการเลือกตั้งมากกว่าผู้ที่มีอายุน้อยกว่า²

ในสหรัฐอเมริกา การมีส่วนร่วมทางการเมืองมีมากในกลุ่มพวกที่มีการศึกษาดี รายได้สูง หรืออาชีพที่ดีว่ามีเกียรติ และมีเชื้อชาติที่สำคัญในสังคม อาศัยอยู่ในเมือง โดยมีทักษะ แรงจูงใจ และโอกาสที่ดีกว่า ขณะเดียวกันก็มีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับกลุ่มอิทธิพลที่ช่วยสนับสนุนให้เขาเข้ามามีส่วนร่วมในทางการเมืองมากขึ้น³

สำหรับในประเทศไทย ชัยวัฒน์ รัฐจร ได้ทำการวิจัยและพบว่า ระดับการศึกษามีอิทธิพลต่อความรู้ ความเข้าใจทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยและความกระตือรือร้นในการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง โดยพบว่าผู้ที่มีระดับการศึกษาสูงจะมีความรู้ ความเข้าใจทางการเมืองและมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าผู้ที่มีการศึกษาน้อยกว่า⁴

¹ พรงค์ดี ผ่องแผ้ว, "กรอบการมองพฤติกรรม", หน้า 119.

² Paul F. Lazarsfeld, Bernard Berelson, and Hazel Caudet, The People's Choice : How the Voter Makes Up His Mind in A Presidential Campaign (New York : Columbia University, press, 1968), p.41.

³ Di Palma, Apathy and Participation : Mass Politics in Western Societies (New York : Collier Mcmillan, 1970), p.3. อ้างใน กนก บิณฑิราวิช, "พฤติกรรมกรรมการเลือกตั้ง : ศึกษาเฉพาะกรณีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขต 8 กรุงเทพมหานคร" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต แผนกวิชาการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525), หน้า 6.

⁴ ชัยวัฒน์ รัฐจร, "ความเข้าใจทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน : ศึกษาเฉพาะกรณีประชาชนอำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี ประเทศไทย" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต แผนกวิชาการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522), หน้า 202.

ในกรณีการเลือกตั้งทั่วไปที่ผ่านมาในอดีตของกรุงเทพมหานคร หากพิจารณาในแง่ของจำนวนผู้ใช้สิทธิเลือกตั้งเปรียบเทียบกับแนวทางและหลักการที่นักวิชาการต่าง ๆ ได้ทำการศึกษาวิจัยไว้ ซึ่งนำมาเป็นตัวอย่างโดยสังเขปข้างต้นนั้น ปรากฏว่าจะมีลักษณะที่ตรงข้ามกับหลักการดังกล่าว ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจากกรุงเทพมหานครมีความหลากหลายของผู้คน ประชากรที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครปัจจุบันมีจำนวนถึงกว่า ๕ ล้านคน ความแตกต่างระหว่างประชาชนผู้อยู่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครจึงทวีมากขึ้นไม่ว่าจะเป็นความแตกต่างในเรื่องของอาชีพ รายได้ การศึกษา ตลอดจนฐานะทาง เศรษฐกิจและสังคม ซึ่งย่อมจะส่งผลไปถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองระหว่างบุคคลที่มีความแตกต่างกันทางชั้นของสังคมนั้นด้วย ซึ่งลักษณะดังกล่าวนี้ ก็เป็นไปตามผลการศึกษาพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งในประเทศที่กำลังพัฒนาทั้งหลาย ซึ่งมีผู้สนใจได้ทำการศึกษาไว้และพบว่า การขยายตัวทางด้าน เศรษฐกิจและสังคม ไม่มีผลให้การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเพิ่มมากขึ้น¹

การเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ 14 พฤศจิกายน 2528 เป็นการเลือกตั้งที่ได้รับความสนใจจากประชาชนของประเทศเป็นอย่างมาก เพราะนอกจากจะเป็นตัวอย่างของการปกครองท้องถิ่นที่ให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมในการปกครองโดยตรงแล้ว ผลของการเลือกตั้งยังมีความสำคัญต่อการพัฒนาก้าวหน้าของกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นเมืองหลวงของประเทศเป็นอย่างมากอีกด้วย การเลือกตั้งครั้งนี้ได้ถูกกำหนดขึ้นหลังจากที่กรุงเทพมหานครต้องมีผู้บริหารที่มาจากการแต่งตั้งเป็นระยะเวลาานติดต่อกันถึง 10 ปี² ซึ่งลักษณะแบบแผนของการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ครั้งนี้มีความแตกต่างจากการเลือกตั้งทั่วไปที่ผ่านมาในอดีตหลายประการด้วยกันคือ เป็นการเลือกตั้งที่มีการแข่งขันกันสูงระหว่างพรรคการเมืองด้วยกัน และระหว่างพรรคการเมืองกับผู้สมัครอิสระ เป็นการเลือกตั้งที่ทำให้ทัศนคติในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของประชาชนกรุงเทพมหานครเปลี่ยนไปจากที่เคยเลือกผู้สมัครโดยให้ความสำคัญกับพรรคการเมืองมาเป็นการเลือกตั้งบุคคล และในประการสุดท้าย การเลือกตั้งครั้งนี้มีผู้ใช้สิทธิเลือกตั้งสูงกว่าการเลือกตั้ง

¹ สุจิต บุญบงการ และ พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว, พฤติกรรมการณ์ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของคนไทย (กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527), หน้า 243.

² กรุงเทพมหานครมีการเลือกตั้งครั้งหลังสุด เมื่อวันที่ 10 สิงหาคม 2518 ดูรายละเอียดเพิ่มเติมใน สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ ฉบับที่ 22 วันที่ 17 พฤศจิกายน 2528.

ทั่วไปทุกคราวที่ผ่านมาของกรุงเทพมหานคร¹ คือ มีผู้ไปใช้สิทธิถึง 981,222 คนจากจำนวนผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งทั้งหมด 2,831,250 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 34.65 ของจำนวนผู้มีสิทธิออกเสียงลงคะแนน

ด้วยเหตุนี้จึงน่าที่จะได้ทำการศึกษาวิจัยว่า แบบแผนของการเลือกตั้งที่เปลี่ยนไปในครั้งนี้ เป็นเพราะเหตุใด มีปัจจัยสำคัญอะไรที่มีอิทธิพลทำให้พฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของประชาชนชาวกรุงเทพมหานครเปลี่ยนแปลงไปเช่นนั้น ทั้งนี้ จะได้นำแนวทางที่นักรัฐศาสตร์ โดยเฉพาะในประเทศตะวันตกให้ความสำคัญมาเป็นกรอบแห่งการศึกษาในครั้งนี้ ซึ่งแนวทางดังกล่าวนี้ได้เน้นถึงปัจจัยที่มีผลผลักดันให้เกิดมีพฤติกรรมในรูปแบบต่าง ๆ รวม 3 แนวทางด้วยกันคือ²

1. ปัจจัยส่วนบุคคลโดยเฉพาะปัจจัยเกี่ยวกับฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของบุคคล ซึ่งในที่นี้ได้กำหนดไว้คือ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ เป็นแนวทางศึกษาที่เน้นหนักไปในด้าน สถานภาพของผู้ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ที่มีผลต่อพฤติกรรมการลงคะแนนเสียง

2. อิทธิพลของ ความสำนึกเชิงเหตุผล ของบุคคลที่มีผลต่อการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง เป็นแนวทางศึกษาที่ให้ความสำคัญเกี่ยวกับตัวผู้สมัครรับเลือกตั้ง พรรคการเมือง การรณรงค์หาเสียง การแถลงนโยบาย รวมถึงตลอดถึงอิทธิพลของเทคนิคต่าง ๆ ของการบริหารการเลือกตั้ง

3. ปัจจัยสถานการณ์ของระบบ เป็นการเน้นอิทธิพลของปัจจัยที่อยู่ในระดับมหภาค เช่น อิทธิพลของสถานการณ์ในแต่ละช่วงสมัย เช่น การขาดการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร เป็นเวลายาวนาน การปรากฏตัวของผู้สมัครรับเลือกตั้งที่มีภาพจน์อย่างใหม่ เป็นต้น

เนื่องจากแนวทางในการศึกษาดังกล่าวข้างต้น มีรายละเอียดที่น่าสนใจอยู่หลายประการ จึงจะขอนำไปกล่าวไว้ในบทที่สอง ซึ่งว่าด้วยทฤษฎีและแนวทางที่เกี่ยวข้อง โดยเนื้อหาเหล่านั้นถือว่าเป็นฐานทางทฤษฎีที่สำคัญของการศึกษาพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งครั้งนี้

¹ ไทยรัฐ (16 พฤศจิกายน 2528) : 3.

² พรรคดี ผ่องแผ้ว, การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดขอนแก่น เขต 3

วัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาแบบแผนพฤติกรรมกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของประชาชนในกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาถึงอิทธิพลของปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม และความสำนึกเชิงเหตุผลของบุคคลที่มีต่อพฤติกรรมกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง เช่น บทบาทของผู้สมัครรับเลือกตั้ง พรรคการเมือง การแถลงนโยบาย การรณรงค์หาเสียงและเทคนิคต่าง ๆ ของการบริหารการเลือกตั้ง
3. เพื่อศึกษาถึงอิทธิพลของปัจจัยเชิงสถานการณ์เฉพาะช่วงสมัยของระบบการเมืองไทย ซึ่งเป็นปัจจัยใกล้ชิด หรือที่เกิดขึ้นในเฉพาะช่วงสมัย หรือเฉพาะกรณี ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง เช่น ความนิยมพรรคการเมือง หรือตัวผู้สมัคร หรือนโยบายใดนโยบายหนึ่งโดยเฉพาะเจาะจง เป็นต้น

ขอบเขตของการศึกษาวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องนี้มีมุ่งที่จะศึกษาถึงแบบแผนของการตัดสินใจ และการแสดงออกในกระบวนการเลือกตั้งของประชาชนในกรุงเทพมหานคร ตามแนวทางการศึกษาพฤติกรรมกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งทั้งในประเทศที่พัฒนาแล้ว และประเทศที่กำลังพัฒนาทั้งหลาย โดยจะให้ความสนใจกับแบบแผนของการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของประชาชนในกรุงเทพมหานครที่มีความแตกต่างกันในฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนความรู้สึกที่มีต่อการเมือง ทั้งค่านโยบายทางการเมือง และค่านิยมของผู้สมัคร รวมทั้งอิทธิพลของบุคลิกภาพ ชื่อเสียง นโยบายของผู้สมัคร ชื่อเสียง นโยบายของพรรคการเมือง ลักษณะของตำแหน่งของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ตลอดจนการรณรงค์หาเสียงที่มีผลต่อการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

สมมุติฐานของการศึกษาวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครนี้ ผู้วิจัยขอตั้งสมมุติฐานเพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยดังนี้

1. ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจและสังคม อันได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา รายได้ และอาชีพมีความสัมพันธ์กับแบบแผนพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง
2. ทศนคติหรือความรู้สึกที่มีต่อบุคลิกภาพ ชื่อเสียง นโยบายของผู้สมัคร ชื่อเสียง และนโยบายของพรรคการเมือง ตลอดจนลักษณะของตำแหน่งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร และการรณรงค์หาเสียงมีความสัมพันธ์กับแบบแผนพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

วิธีการดำเนินการศึกษาวิจัย

วิธีการศึกษาวิจัยได้แบ่งเป็นขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้ คือ

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา สำหรับประชากรในการศึกษาเรื่องนี้ ประกอบด้วยผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งในกรุงเทพมหานคร จำนวนทั้งสิ้น 2,831,250 คน ในจำนวนเหล่านี้มีความแตกต่างกันทั้งในด้านฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งความรู้สึกหรือทัศนคติที่มีต่อการเมือง ซึ่งก็คือตัวแปรที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาวิจัยครั้งนี้ อันได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ ทศนคติหรือความรู้สึกที่มีต่อบุคลิกภาพ ชื่อเสียง นโยบายของผู้สมัคร ชื่อเสียง นโยบายพรรค ลักษณะของตำแหน่งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร และการรณรงค์หาเสียง จากจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั้งหมดดังกล่าว ซึ่งเกินกำลังความสามารถของผู้วิจัยที่จะทำการสอบถามเพื่อศึกษาวิเคราะห์ถึงพฤติกรรมในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของบุคคลเหล่านั้นได้โดยทั้งหมด เพราะจำกัดทั้งในแง่ของงบประมาณและเวลา ดังนั้น ในการกำหนดสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่าง เพื่อใช้เป็นตัวแทนของการวิจัย เรื่องนี้จึงอาศัยการเทียบเคียงกับสัดส่วนของจำนวนประชากรกรุงเทพมหานครที่มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งทั้งหมด

จากวิธีการกำหนดดังกล่าวทำให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้จำนวนทั้งสิ้น 400 คน หรือกลุ่มตัวอย่าง 1 คนต่อผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งจำนวน 7,000 คน โดยประมาณ

2. วิธีการสุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการกำหนดจำนวนตามสัดส่วนของตัวแปร โดยพยายามให้มีจำนวนใกล้เคียงกันมากที่สุดในแต่ละตัวแปร ซึ่งเป็นวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบไม่ใช้ความน่าจะเป็น (non-probability samplings) สำหรับตัวแปรที่นำมาเป็นฐานกำหนดสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างให้ใกล้เคียงกัน มีดังต่อไปนี้

1. เพศ ประกอบด้วยเพศชายและหญิง ในจำนวนที่ใกล้เคียงกัน คือ เพศชายจำนวน 209 คน และเพศหญิงจำนวน 191 คน

2. อายุ จะนำอายุจริงที่ได้จากการสอบถามมาจัดเป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยจะแบ่งออกเป็น 4 ช่วงเพื่อความเหมาะสมในการวิเคราะห์คือ อายุ 20-25 ปี อายุ 26-30 ปี อายุ 31-40 ปี และอายุ 41 ปีขึ้นไป

3. การศึกษา กำหนดไว้ค่อนข้างละเอียด โดยอาศัยระดับการศึกษาชั้นเรียนของระบบการศึกษามาเป็นเกณฑ์ในการพิจารณาด้วย ทั้งนี้ได้แบ่งกลุ่มตัวอย่างตามการศึกษา ออกเป็น 4 ระดับ คือ 1) ตั้งแต่ ป.4 ลงมา 2) ป.5-ม.ศ.5 3) การศึกษาสูงกว่า ม.ศ.5 แต่ไม่เกิน (ไม่จบ) ปริญญาตรี 5) ปริญญาตรีขึ้นไป

แต่เนื่องจากกรุงเทพมหานครเป็นศูนย์กลางของการศึกษา ดังนั้น ประชากรส่วนใหญ่ของกรุงเทพมหานครจึงมีระดับการศึกษาสูงกว่าประชากรที่อาศัยอยู่ในภูมิภาคอื่นของประเทศ จึงทำให้การสุ่มตัวอย่างให้กลุ่มการศึกษาดำมีจำนวนมากกว่ากลุ่มระดับการศึกษาสูง เป็นจำนวนลดหลั่นกันนั้น เป็นไปค่อนข้างลำบาก การสุ่มตัวอย่างที่ได้จึงเป็นไปในลักษณะที่มีสัดส่วนใกล้เคียงกัน โดยแนวโน้มกลุ่มผู้ที่มีการศึกษาสูงมากกว่ากลุ่มผู้มีการศึกษาดำ

4. อาชีพ แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็นกลุ่มอาชีพสำคัญ 6 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มข้าราชการ ตำรวจ 2) ทหาร 3) กลุ่มพนักงานเอกชน รัฐวิสาหกิจ นักธุรกิจ 4) กลุ่มนักศึกษา ครู อาจารย์ 5) กลุ่มแม่ค้า พ่อค้า 6) กลุ่มแม่บ้าน คนงาน กรรมกร และรับจ้างทั่วไป

5. รายได้ ตัวแปรเกี่ยวกับรายได้แบ่งออกโดยละเอียดเป็น 6 ระดับ คือ รายได้ ต่อเดือนประมาณ 1) ต่ำกว่า 1,000 บาท 2) 1,001 - 3,000 บาท 3) 3,001 - 6,000 บาท 4) 6,001 - 10,000 บาท 5) 10,001 - 20,000 บาท 6) 20,001 บาทขึ้นไป แต่เมื่อพิจารณาข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามที่กลับคืนมา เพื่อประโยชน์ในการศึกษาวิจัย จึงได้รวมกลุ่มรายได้ให้มีระยะช่วงกว้างขึ้น กล่าวคือ จัดกลุ่มรายได้นี้ดังกล่าวดังกล่าวออกเป็น 3 ช่วง คือ ระดับรายได้ ต่ำกว่า 3,000 บาทลงมา 3,001 - 6,000 บาท และ 6,001 บาทขึ้นไป สำหรับรายละเอียดประชากรที่ใช้ในการศึกษาจำแนกตามตัวแปรดังกล่าวนี้ได้แสดงไว้ อย่างชัดเจนในตารางที่ 9 ของบทที่ 4

เป็นที่น่าสังเกตว่า จากผลสรุปของการวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมกรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยทั่วไปจะพบว่าปัจจัยด้านการศึกษา อาชีพ และรายได้ มักจะมีอิทธิพลร่วมกันเป็นลูกโซ่อย่างต่อเนื่องกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง กล่าวคือ คนที่มีการศึกษาสูง มักจะมีรายได้สูง และมีอาชีพที่มั่นคง ในขณะที่คนที่มีการศึกษาดำจะมีรายได้น้อย และอาชีพที่ไม่มั่นคง แต่ทั้งนี้ ในบางกรณีตัวแปรตัวหนึ่ง อาจจะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมกรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าตัวแปรอีกตัวหนึ่งก็ได้

ดังนั้น เพื่อความเที่ยงตรง และเพื่อยืนยันลักษณะของอิทธิพลร่วมกันดังกล่าว ในการวิจัยครั้งนี้ จึงได้นำปัจจัยทั้งสามประการดังกล่าวมาพิจารณาด้วย

3. การกำหนดตัวแปร ได้กำหนดตัวแปรดังกล่าวข้างต้นออกเป็น 2 พวกใหญ่ ๆ คือ ตัวแปรอิสระ ซึ่งในที่นี้คือ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ ทศนคติต่อบุคลิภาพ ชื่อเสียง นโยบายของผู้สมัคร ชื่อเสียง และนโยบายของพรรค ตลอดจนลักษณะของตำแหน่งผู้ว่าราชการ กรุงเทพมหานคร และวิธีการรณรงค์หาเสียง ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ได้กำหนดไว้ในตอนต้น ส่วนอีกพวกหนึ่ง คือ ตัวแปรตาม อันได้แก่ พฤติกรรมที่แสดงออกในการเลือกตั้ง เช่น การไปหรือไม่ไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การตัดสินใจลงคะแนนเสียงโดยเลือกพรรคการเมือง หรือตัวบุคคล เป็นการตัดสินใจด้วยตนเองหรือโดยการแนะนำชักชวนของผู้อื่น และในประการสุดท้ายตัดสินใจว่าจะเลือกใคร เมื่อไร และด้วยเหตุผลเช่นไร

4. เครื่องมือวัด เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้แบบสอบถามซึ่งมีคำถามทั้งสิ้น 31 ข้อ แบ่งออกเป็น 4 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปทางด้านสถานภาพของบุคคล หรือ ประชากรศึกษา

ส่วนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับทัศนคติและความรู้สึกที่มีต่อบุคลิภาพ ชื่อเสียง นโยบายของผู้สมัคร และชื่อเสียง นโยบายของพรรคการเมือง

ส่วนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับทัศนคติและความรู้สึกที่มีต่อตำแหน่งผู้ว่าราชการ กรุงเทพมหานคร

ส่วนที่ 4 ซึ่งเป็นส่วนสุดท้าย เป็นคำถามเกี่ยวกับทัศนคติและความรู้สึกที่มีต่อวิธีการหาเสียงของผู้สมัคร

ทั้งนี้ลักษณะของแบบสอบถามที่จัดทำขึ้น ส่วนใหญ่จะเป็นคำถามที่กำหนดให้เลือกตอบ (closed-ended question) เพื่อให้เกิดความสะดวกแก่ผู้ตอบ ซึ่งมีความแตกต่างกันในฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมโดยเลทาะในเรื่องของระดับการศึกษา (ดูรายละเอียดของคำถามในภาคผนวก ค.) จะมีเพียงบางข้อเท่านั้นที่จะให้มีคำถามเปิดประกอบอยู่ด้วย เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ตอบได้แสดงความคิดเห็นที่แตกต่างไปจากคำตอบที่กำหนดไว้ให้ ทั้งนี้เพื่อความสมบูรณ์ของข้อมูล สำหรับนำไปใช้ในการวิเคราะห์

แบบสอบถามดังกล่าวนี้ ได้ทำการทดสอบเบื้องต้น (pretest) จากกลุ่มตัวอย่างทดสอบในเขตกรุงเทพมหานครจำนวน 40 ชุด ก่อนที่จะนำไปใช้ในการวิจัยจริง เพื่อนำข้อ

บทพร้อมที่พบมาแก้ไขปรับปรุงแบบสอบถามดังกล่าวให้รัดกุม หลังจากนั้นจึงได้ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ประกอบแบบสอบถาม

5. การวิเคราะห์ข้อมูล สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล (method of data analysis) ที่ได้จากแบบสอบถามดังกล่าวข้างต้นจะดำเนินการไปตามกรอบทฤษฎี และวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย กล่าวคือ จะได้วิเคราะห์ใน 3 ส่วนใหญ่ ๆ ด้วยกันคือ

ส่วนแรก เป็นแบบแผนของการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของคนในกรุงเทพมหานคร และอิทธิพลของปัจจัยทางด้าน เศรษฐกิจและสังคมที่มีต่อพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง โดยจะพิจารณาในแง่ของการไปลงคะแนนเสียงหรือไม่ ระยะเวลาในการตัดสินใจเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้ง ตัดสินใจเองหรือโดยคำแนะนำของผู้อื่น เลือกพรรคหรือตัวบุคคล และเกณฑ์ในการตัดสินใจ

ส่วนที่สอง เป็นแบบแผนของการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง และอิทธิพลของความสำคัญเชิงเหตุผลของผู้มีสิทธิเลือกตั้งต่อบทบาทของผู้สมัคร บทบาทของพรรคการเมือง ลักษณะของตำแหน่งที่จะเลือก และการรณรงค์หาเสียงที่มีต่อพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

ส่วนที่สาม เป็นการวิเคราะห์ถึงอิทธิพลของปัจจัยเฉพาะช่วงสมัยหรือเฉพาะท้องถิ่นที่มีต่อพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของคนในกรุงเทพมหานคร โดยพิจารณาในแง่ของช่วงระยะเวลาที่ขาดการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครมาเป็นระยะเวลานานติดต่อกัน ตลอดจนสภาพพจน์ในลักษณะใหม่ของผู้สมัครรับเลือกตั้งที่แสดงออก

ในการวิเคราะห์นี้ บางกรณีจะได้นำเอาตัวแปรอิสระบางตัวมาเป็นตัวแปรทดสอบ (testing variables) ด้วย ทั้งนี้เพื่อตรวจสอบความสัมพันธ์เทียมแฝง (spuriousness) อันอาจจะเกิดขึ้น รายละเอียดปรากฏในบทที่ 4 ส่วนเทคนิคทางสถิติประกอบการวิเคราะห์ได้เลือกใช้ตามความเหมาะสมว่ามีจุดมุ่งหมายที่จะพิจารณาข้อมูลในลักษณะใดเป็นสำคัญ เช่น ร้อยละ การหาสหสัมพันธ์ของยูลส์ (Yule's Coefficient) หรือที่เรียกง่าย ๆ ว่า Yule's Q ไค-สแควร์ และ แกมมา เป็นต้น

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการศึกษาวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ นอกจากเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาสำหรับปริญญาโทบัณฑิตแล้ว ยังคาดว่าผลของการศึกษาวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ในด้านอื่น ๆ อีกดังนี้

1. ทำให้ทราบถึงสาเหตุที่ประชาชนในกรุงเทพมหานคร เปลี่ยนแบบแผนการตัดสินใจ จากที่เคยเลือกตั้ง โดยให้ความสำคัญกับพรรคมา เป็นการเลือกตัวบุคคล
2. ทำให้ทราบถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการไปใช้ สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง และการตัดสินใจ เลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งของประชาชนกรุงเทพมหานคร
3. ทำให้เข้าใจพฤติกรรมการเลือกตั้งของประชาชนในกรุงเทพมหานคร ได้มากขึ้น และสามารถปรับปรุงใช้เป็นแนวทางในการศึกษา เรื่องเลือกตั้งต่อไป ตลอดจนเสนอแนะแนวทางแก้ไขอันจะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยราชการและสถาบันต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

การเสนอรายงานการวิจัย

วิทยานิพนธ์นี้จะประกอบด้วยบทต่าง ๆ ตามลำดับขั้นตอนรวม 5 บทด้วยกัน คือ

บทที่ 1 บทนำ เป็นบทที่กล่าวถึงข้อความโดยทั่วไป โดยมุ่งชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการเลือกตั้ง และประเด็นที่ต้องการกระทำการศึกษา วัตถุประสงค์ของการศึกษา ขอบเขตของการศึกษา สมมุติฐาน วิธีการดำเนินการศึกษาวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาวิจัย ตลอดจนเค้าโครงของวิทยานิพนธ์ เพื่อให้มีความเข้าใจในเบื้องต้นเป็นพื้นฐานก่อนที่จะติดตามศึกษาในบทต่อไป

บทที่ 2 ว่าด้วยแนวความคิด หลักการทั่วไปและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง เพื่อเป็นกรอบในการวิเคราะห์สำหรับการวิจัยนี้

บทที่ 3 ว่าด้วยสภาพทั่วไปและการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร โดยจะได้กล่าวถึงประวัติและสภาพทั่วไปของกรุงเทพมหานคร ตลอดจนรูปแบบของการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

บทที่ 4 ว่าด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลซึ่งได้มาจากแบบสอบถามเพื่อศึกษาว่า ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ความสำนึกเชิงเหตุผลของบุคคล ตลอดจนสถานการณ์เชิงระบบ มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครของประชาชนในกรุงเทพมหานครอย่างไร

บทที่ 5 เป็นการสรุปผลที่ได้จากการศึกษาวิจัย เพื่อพิสูจน์สมมุติฐานที่ตั้งไว้ พร้อมทั้งเสนอข้อเสนอนแนะบางประการ สำหรับใช้เป็นแนวทางในการศึกษาการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร หรือการเลือกตั้งทั่วไปที่จะมีขึ้น

นิยามศัพท์

เพื่อความเข้าใจร่วมกันเป็นพื้นฐาน จะขอให้ความหมายศัพท์บางคำที่เกี่ยวข้องและเป็นประเด็นหลักที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ไว้เป็นสังเขปดังนี้

การเลือกตั้ง การเลือกตั้งในที่นี้หมายถึง การเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นการเลือกตั้งในระดับท้องถิ่น เฉพาะสำหรับประชาชนกรุงเทพมหานครเท่านั้น ทั้งนี้เพื่อให้ได้ผู้แทนของปวงชนไปทำหน้าที่บริหารกรุงเทพมหานครให้พัฒนาก้าวหน้า โดยมีหลักเกณฑ์ที่สำคัญได้แก่ เป็นการเลือกตั้งโดยเสรี ไม่มีการบังคับข่มขู่ มีกำหนดระยะเวลาที่แน่นอน ถือหลักความเสมอภาค เรียบร้อย บริสุทธิ์ ยุติธรรม และเป็นการลงคะแนนโดยตรงและลับ ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวกรุงเทพมหานครและส่วนราชการที่เกี่ยวข้องจะเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายเลือกตั้ง

ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม เพื่อเป็นการพิสูจน์สมมุติฐานที่กำหนดไว้ในครั้งนี้ ได้จำแนกตัวกำหนดความแตกต่างระหว่างบุคคลผู้ไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครออกเป็น 5 ตัวด้วยกันคือ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ โดยเชื่อว่าบุคคลที่มีความแตกต่างกันในสิ่งเหล่านี้ย่อมมีผลทำให้การแสดงพฤติกรรมในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของบุคคลแตกต่างกันออกไป ทั้งนี้ได้จำแนกตัวกำหนดความแตกต่างดังกล่าวออกดังนี้

1. เพศ ได้แบ่งออกเป็นเพศหญิง และ เพศชาย
2. อายุ ได้ทำการสอบถามอายุจริง แล้วนำมาจับกลุ่มเพื่อให้สะดวกในการวิจัย ออกเป็น 4 ช่วงอายุด้วยกันคือ อายุ 20-25 ปี อายุ 26-30 ปี อายุ 31-40 ปี และอายุ 41 ปีขึ้นไป ทั้งนี้เพื่อให้ได้สัดส่วนอายุในแต่ละช่วงในจำนวนที่ไม่แตกต่างกันมากนัก
3. การศึกษา แบ่งออกเป็น 4 ระดับด้วยกันคือ 1) ตั้งแต่ ป.4 ลงมา
2) ป.5-ม.ศ.5 3) การศึกษาสูงกว่า ม.5 แต่ไม่จบปริญญาตรี 4) ปริญญาตรีขึ้นไป
4. อาชีพ แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็นอาชีพที่สำคัญ 6 กลุ่มคือ 1) กลุ่มข้าราชการ ตำรวจ 2) ทหาร 3) กลุ่มพนักงานเอกชน รัฐวิสาหกิจ นักธุรกิจ 4) กลุ่มนักศึกษา ครู อาจารย์ 5) กลุ่มแม่ค้า พ่อค้า 6) กลุ่มแม่บ้าน คนงาน กรรมกร และรับจ้างทั่วไป

ตามความเป็นจริงนั้นกลุ่มทหารก็น่าที่จะจัดรวมเข้ากับกลุ่มข้าราชการ และตำรวจได้ แต่ที่ผู้วิจัยจัดแบ่งกลุ่มทหารออกมาไว้เป็นกลุ่มหนึ่งต่างหากโดยเฉพาะนี้ ก็เพราะผู้วิจัยมีจุดมุ่งหมายที่จะทำการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมในการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของทหารโดยเฉพาะ เนื่องจากมีการวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับการไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครในครั้งนี้เป็นอย่างมาก ซึ่งเป็นประเด็นที่ผู้วิจัยเห็นว่าน่าสนใจและควรที่จะได้หยิบยกมาศึกษาเป็นกรณีพิเศษ

5. รายได้ ในการสร้างแบบสอบถามที่ใช้ประกอบการสัมภาษณ์ได้จัดกลุ่มรายได้ อย่างละเอียดถึง 6 กลุ่มด้วยกัน เพื่อให้ได้ข้อมูลมากที่สุดเพื่อประโยชน์ในการศึกษา แต่เมื่อได้แบบสอบถามกลับคืนมาปรากฏว่ารายได้กระจายแยกย่อยไปตามกลุ่มต่าง ๆ ในสัดส่วนที่ไม่เป็นผลต่อการวิเคราะห์ จึงได้จัดรวมกลุ่มรายได้เสียใหม่เป็นกลุ่มใหญ่ ๆ เพียง 3 กลุ่มคือ

- 1) ระดับรายได้ต่ำกว่า 3,000 บาทลงมา
- 2) รายได้ 3,001-6,000 บาท และ
- 3) รายได้ 6,001 บาทขึ้นไป

พฤติกรรมกาเลือกตั้ง เป็นการพิจารณาเกี่ยวกับลักษณะท่าที ตลอดจนบทบาทของผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่แสดงออกในการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ในประเด็นที่ว่าไปใช้สิทธิเลือกตั้งหรือไม่ การไปใช้สิทธิเลือกตั้งนั้นกระทำโดยความสำนึกของตนเองหรือโดยการถูกระดม การตัดสินใจเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งนั้น เป็นการเลือกพรรคหรือตัวบุคคล ทำการตัดสินใจเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งเมื่อใด และหลังจากได้ตัดสินใจว่าจะเลือกใครแล้วได้มีการเปลี่ยนแปลง การตัดสินใจอีกหรือไม่ ทั้งนี้จะได้พิจารณาถึงปัจจัยอันมีผลหรืออิทธิพลต่อพฤติกรรมดังกล่าวด้วย

ทัศนคติ ในที่นี้หมายถึง ความรู้สึกของผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มีต่อบุคลิภาพ ชื่อเสียง นโยบายของผู้สมัคร ชื่อเสียง นโยบายพรรคการเมือง ลักษณะตำแหน่งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ตลอดจนวิธีการรณรงค์หาเสียง และจากความรู้สึกดังกล่าวของผู้มีสิทธิเลือกตั้งทำให้แสดงพฤติกรรมในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งออกมา เหมือนกันหรือแตกต่างกันไป